

graffiti

Рірен Роздобудько

графіті

ОЛЕНІАДА

CF FOLIO

**Ірэн Віталііўна Роздобудько
Оленіада**

Від автора

Ця книжка писалася «трьома заходами».

Перші пару розділів написано ще в 2002 році.

Зараз вже точно не пригадаю, що саме змусило виляяти все, що тоді відбувалося в країні словом, яке несподівано злетіло з язика: «Лапландія!».

Звісно, Лапландія була тут ні до чого.

Там насправді гарно.

Але зимно.

І бігає багато-багато неляканих оленів...

Почала писати – і закинула в шухляду, адже настав 2004 рік! І «Лапландія» в один день перетворилася на велику країну. З великим майбутнім. З людьми, котрі за мить розпрямилися і пішли вперед...

Йшли, йшли, йшли.

Озирнулися і здивувалися: ті, хто послав їх уперед, – з тими, хто тягнув назад, вже столи зсунули і тихо-мирно разом чаї ганяють...

Довелося знову виляяти тим же «незлим тихим словом», вийняти з шухляди недописане і дописати – в 2006 році.

І назвати те все «комедією абсурду».

Так закінчилась перша частина «Оленіади».

До другої приступила в січні 2013 року.

Виходячи з тієї давньої істини, що коли закінчуються гнів і сльози – останньою зброєю стає... сміх. І останнім сміється той, кому немає чого втрачати. І сміючись – перемагає.

Я нічого не додавала в текст, написаний рік тому, хоча, зізнаюсь, дуже корить це зробити навіть тепер. Але то було б нечесно.

І вдячна видавцям, почувши, що цей текст варто надрукувати, адже «нині життя йде попереду літератури».

Тому залишаю все, як є. І сподіваюсь, що фінал вам сподобається.

Ваша І. Р.

Оленіум-2006

Цього літа значно потеплішало. За повідомленнями синоптиків, шар снігу не перевищував сорока сантиметрів, а подекуди зменшився до двадцяти.

Ночі, як завжди, були світлими, дороги і дерева виблискували тьмяним цукровим сріблом.

Вночі Семен Петрович Василенко довго не міг заснути. Він стояв біля вікна на кухні й дивився на темні вікна будинку, що знаходився навпроти. За шафою, якою був відгороджений кут, на ортопедичному матраці «Венетто» тихо сопла дружина Ілона Павлівна.

«Чи вистачить ягелю до кінця серпня? – стурбовано думав Семен Петрович, розглядаючи стайні, щільно розташовані на подвір'ї, мов ластівчині гнізда. – Чи, може, скористатися нагодою – усе ж одно не спиться! – і насмикати хоч трохи корму з сусідських ясел?...» Ця злочинна думка відвідувала його не вперше, але Семен Петрович намагався усіляко відганяти її. Стайні на подвір'ї його одинадцятиповерхового будинку було добре облаштовано та, як подекуди, «озброєно» сигналізацією чи електричним струмом.

Семен Петрович зітхнув і відірвався від споглядання. Лягати не хотілося. Він наосліп рушив своїм «сонним царством». Прочинив двері до «дитячої» – там, випереджаючи одне одного за гучністю та тембром, хрюпали теща із тещею. Оксана та Павлик, немов зайченята, поховалися під ковдрами на розкладачках, що стояли навпроти «музичного» дивану, і теж мирно соплю. Семен Петрович зачинив двері.

«Чи вистачить ягелю до кінця серпня?» – знову подумав він, прямуючи до зали. Припав вухом до дверей, прислухався. Приклався оком до шпарини.

Пантелеймон лежав посеред кімнати, мов цар. Його боки рівномірно здіймалися й опадали. Дихання було рівним. Час від часу

він дрібно прях вухами, – і цей приглушений звук нагадував тріпотіння крил нічного метелика, що б'ється в стелю.

«Спи, синку, спи... – з лагідністю та щемом подумав Василенко. – А з ягелем щось вирішимо, не бійся!»

* * *

Ранок, починаючи з шостої години, бринів, як гроно порожніх консервних банок, прив'язаних вар'ятами до хвоста бідаки-кота. Але всі вже до цього звикли. Гучне відчайдушне «Цоб-цабе!» лунало подвір'ями. Люди відчиняли стайні, поралися з упряжками, розчісували спина та боки своїх вихованців густими гребінцями, весело перегукувалися поміж собою: «Михайле! Твій сьогодні такий гарнющій! От що значить – вітаміни!» – «Так отож! Самою сіллю не підживити!» – «Де мій батіг, бовдуре?» – «Сама така. Знову, мабуть, удома на трельяжі забула. Гукни-но Сашка – нехай з вікна викине. Та гляди, щоб не в кучугуру, бо потім до вечора шукатимеш!»

Гірше було тим, хто не встиг або не спромігся побудувати стайню. Вони ховали очі і тягли своїх вихованців сходами. Олені відчайдушно мукали і намагалися лизати вапно зі стін.

Родина Семена Петровича була саме з таких, неможливих. Щоправда, Пантелеймон був гарний та пишній, як пампушка (так казала теща), а от власного помешкання поки що не мав. І не відомо, чи матиме. Дозвіл з ЖЕКу коштував не дешево. До того ж треба було платити за проект, за будівництво та діставати будматеріали. Відверто кажучи, Василенко не дуже й хотів відселити Пантелеймона вниз, у двір. Олень коштував йому безліч зусиль та принижень. Щоб пан Ройтберг, його безпосередній начальник, а в минулому – товариш по університетському гуртожитку, віддав «задешево» молодого оленя, Василенку довелося їздити в огидні відрядження, дарувати начальникові запальнички та запрошувати в гості на свята всю його родину. Але Пантелеймон був вартий усіх цих зусиль! Він

швидко ріс і вже за чотири місяці після народження був готовий до поїздок не тільки до центру міста, але і до родичів у село. Роги в нього були гіллясті, навіть шкрябали стелю.

Перед тим як зважитись на купівлю, Семен Петрович, на відміну від інших громадян, прочитав купу наукової літератури та міг сам консультувати інших з приводу утримування оленів. На роботі до нього щодня підходили власники упряжок із питаннями: «Коли закінчиться гін?» (Василенко докладно розповідав, що оленячий спарювальний концерт триватиме з серпня по жовтень, а в цей час треба підгодовувати самців сіллю й тричі на день виводити до калюж із багном, аби вони могли там добре покачатися), «Коли можна давати злакові замість моху та ягелю?» (Василенко виголошував цілу промову про те, що злакові мають бути в раціоні тварин тільки влітку та восени), «Коли краще виводити дорослого самця на бійку?» (Звичайно ж, під час статевого збудження в ясні погожі дні!) Консультуючи співгромадян, Василенко страшенно розлючувався, бо Пантелеймон був у нього один-єдиний, а в інших – не менше трьох чи навіть чотирьох голів. І майже всі спромоглися побудувати стайні. І у всіх вистачало грошей на ягель.

От із такими невеселими думками Семен Петрович тяг Пантелеймона з сьомого поверху на перший.

* * *

Валентин Самсонович Ройтберг приїхав на роботу – до редакції глянцевого журналу «Вітчизняний оленяр» – роздратований. Чомусь гін у ватажка упряжі почався занадто рано («Не треба було пхати йому імпорتنі вітаміни!» – сварилася дружина), і поки він дістався до роботи, падлюка Сем зупинявся на кожному розі або намагався наздогнати самиць із інших кортежів. До того ж він волав таким страшним голосом, що не допомагав навіть батіг. Решта – чотири оленя-малолітки – бігли за ним як несамовиті, заплутуючи ретязі. На

дорогах зчинялися велетенські затори, працівники дорожньої інспекції не встигали розплутувати, розштовхувати і спрямовувати упряжі. До того ж бентежило й те, що Валентин Самсонович вранці недорахувався в Сема його розкішного рогу, хоча стайню було оснащено за останнім словом техніки – і струмом, і сигналізацією. Не інакше як Бодя, єдиний та улюблений син, вирішив підзаробити в такий злочинний спосіб! Шляк би трафив цю вчорашню передачку – ток-шоу Грети Безпулик «Про що ти думаєш?», – в якій обговорювали проблему виготовлення цигапаму з рогів дорослих оленів. Ішлося в передачі про те, що один оленьчий ріг довжиною від одного метра коштує тисячу або дві доларів. Пан Ройтберг згадав, що, почувши цю інформацію, Бодя картинно позіхнув і пішов до ліжка підозріло рано. «Треба ввечері провести розслідування», – подумав Ройтберг, сідаючи в редакторське крісло і беручи до рук верстку. Пробіг очима сторінку зі змістом. Ніби усе в порядку – не менш як тридцять відсотків матеріалів, згідно з постановою Кабінету Міністрів, присвячено «братам нашим рогатим». Решта – невимушена балаканина про різні чоловічі прибабаси: як замінити полози в ґринджолах, як відрізнити самку від самця, як притлумити статевий потяг до молодої оленихи, як приготувати тютюн із ягелю et cetera... Валентин Самсонович навмання перегорнув кілька сторінок і втупився в есей під назвою «Оленева сопілка»: «Ніч спустилася на землю і затулила хмарами ненависне Героєві місто...».

«Щось подібне я десь уже читав...» – подумав Ройтберг і подивився на підпис – Марс Гей. Це був псевдонім його давнього приятеля та підлеглого Семена Василенка. Ройтберг зітхнув і продовжив читати. Виявилось, що «Герой» – ім'я гордого благородного оленя породи *Cervus elaphus*, який блукає містом, відшукуючи за запахом кохану олениху. Око Ройтберга зачепилося за рядок: «...він мужньо йшов, відчуваючи неймовірний біль у шлунку, рани його кровоточили. Але він ніс ягель, затиснувши його у спраглих губах...». «Казна-що! – розлютився Ройтберг. – Треба звільняти...»

Настрій у нього був сьогодні зіпсований пригодою із рогом свого улюбленця. І яка падлюка підняла руку, точніше, пилку – на таку красу?! Бодя? А може, цей же пентюх Василенко, вічний плаксіє та невдаха. Дарма що колись були кращими друзями! Він давно вже муляє око. А головне – і в цьому треба було зізнатися відверто, – Ройтберг страждав від думки про те, що ділить із цим недоумком одну коханку. Це було несолідно і неприємно.

Валентин Самсонович натиснув ґудзик дзвінка, викликав секретарку, наказав запросити до себе колишнього однокурсника.

Василенко увійшов. Ройтберг знав, що має бути далі, і тому одразу ж зробив вигляд, ніби дочитує статтю.

– Привіт, старичок! – з порогу почав говорити Семен. – Уявляєш, щойно я про тебе подумав, а тут ти сам мене кличеш. Телепатія! Дивився вчора новини? Я обурений до нестями. Я просто на стіни кидався. Вони збираються експортувати оленів до Білорусі, коли ще в нас не у всіх вони є! Краще б зменшили ціни на ягель!

Василенко завжди говорив швидко і багато. Він боявся запитань...

– Послухай, Семене, – Ройтберг відірвався від паперів, – твоя остання стаття, ну, про Героя, дуже погана, надумана, читається важко. Я її знімаю.

– Це робота трьох тижнів! – обурився Василенко. – Що там не так?

– Немає характерів, фактажу, – пожував кінчик олівця Ройтберг. – І взагалі, Семене, про що ти зараз думаєш? Пишеш усе гірше...

Василенко напружився. Він давно передчував наближення грози. Писати він і справді почав гірше: усі думки займав Пантелеймон. Чим годувати? На які гроші побудувати стайню? Голова від цих думок ішла обертом. Він не міг зосередитися на журналістиці, хоча усвідомлював, що працює на «теплому місці», в престижному журналі. Преса з «оленячим» ухилом – з розряду «вищого пілотажу», завжди на вістрі часу.

Василенко зняковіло відкашлявся і почав розтлумачувати шефові велике надзавдання свого опусу. Ройтберг стомлено слухав і дивився

на розпашіле обличчя підлеглого. «Що знаходить у ньому Зоя?» – напружено міркував він.

* * *

Тієї ночі Зої Павлівні Пікач наснився дивний сон, через який вона прокинулася на годину пізніше. І голова її була накрита подушкою. Власне, останнім часом вона спала так, аби не чути дзеленчання упряжок та цокання копит сходами будинку. Якщо не маєш грошей, щоб придбати хоча б одного оленя, краще марити уві сні.

Отже, сон був дивний. Снилось Зої величезне збіговисько популярних телеведучих (тут Зоя подумала, що це цілком закономірно, адже телевізор працював із ранку до вечора), на якому вона була почесним гостем. Зоя з цікавістю розглядала мініатюрних Елочку Лазар та Мілочку Попридольську, що стояли в кутку із фужерами шампанського і так само привітно дивилися в її бік. «У них, – подумала уві сні Зоя, – мабуть, оленів тих, як яєць у холодильнику, та ще й службова упряжка від телеканалу...»

Грета Безпулик, на думку Зої, занадто феміністична особа, щось голосно втовкмачувала своєму супутникові, в якому сновидиця зі священним трепетом упізнала продюсера Родіона Рідного. Посередині зали про щось жваво гомоніли брати Бабак-Торчинські, автори «Шоу десятиох негреньт». Зоя Павлівна зашарілася, поглядаючи на старшого: чоловік він був дотепний і спокійний, на відміну від молодшого, якого Зоя не сприймала через надто зведені до перенісся круглі очі. Тут же купчилися інші: товстун Сашко Несивий, красуня Олена Торба, юна Соня Пакалко. І нарешті – мрія та кумир Зої Павлівни Юзя Марканов. Побачивши Юзю, Зоя вже не могла відвести від нього захопленого погляду. Трохи згодом Юзя почав роздавати усім загорнуті у шматки газети призи з великої картонної коробки. Коли черга дійшла до неї, Юзя у своєму

елегантному сірому костюмі опустився на коліна і, задкуючи рачки, поповз до Зої Павлівни.

– Що ви робите, Юзію Олександровичу! – вигукнула розчулена Зоя, роздивляючись руді підошви його лакованих мешт.

– До вас – тільки так! – промовив телеведучий і, доповзши до жінки в такий дивний спосіб, простягнув їй приз – іриску.

«Оце якраз те, що потрібно зараз моїм зубам!» – саркастично подумала Зоя, намацуючи язиком порожні місця на яснах.

...На цьому місці вона прокинулася, усе ще ворущачі язиком у роті: зуби негайно треба було лікувати. Але де взяти гроші?

Зоя працювала в чоловічому залі перукарні в своєму «спальному» районі. Їй було трохи за тридцять. Яскрава блондинка з неосяжними й неприборканими грудьми, що, навіть перебуваючи в тугому полотняному бюстгальтері, усе одно лізли під пахви. Щоправда, талія в неї була тонка, а нижче починалася та розкіш, від якої затято звільняються міські дівчата, доводячи себе до сказу у тренажерних залах. Зої від такої краси звільнитися зовсім не хотілося. Навпаки. Її постійні клієнти – Валентин Ройтберг та Семен Василенко – шаленіли від одного її вигляду і бігали до перукарні тричі на тиждень. Звичайно ж, у різні дні. Валентин Самсонович – людина завантажена роботою – увечері, Семен міг примчати посеред дня: розклад у нього був вільний, адже працював у тій же редакції, що й пан Ройтберг, тільки мав змогу вільно пересуватися містом у пошуках фактів, новин та подій. Стригти обом було майже нічого. І коли «їжачок» Ройтберга та «напівбокс» Василенка перетворилися на зачіску «клану бритоголових», Зоя просто запропонувала одному завітати до неї на каву (а саме – вічно заклопотаному Василенкові), а із другим погодилася піти до ресторану «Божевільний П'єро».

Відтоді так і повелося: чіткий графік та розподіл функцій – Василенко лагодить сантехніку та забиває цвяхи, Ройтберг завантажує холодильник. Зоя особливо не приховувала, що приймає обох. Їй навіть подобалося дратувати одного подробицями побачення з іншим. Усе одно шанси її мізерні: обидва кавалери

одружені. Щоправда, за Василенка Зоя б не пішла нізащо, а от Ройтберг... Недоліків у нього було море, але ж і оленів – пара та ще й чималий приплід. Часом, коли Ройтбергова дружина була у відрядженнях, Валентин позичав Зої упряжку. Тоді вона мчала нічним містом, як Снігова королева, невпинно шмагаючи бідаку Сема по вгодованих сіро-білих боках. Бачили б її ті телезірки, той імпозантний Юзя! Скільки у неї, у Зої, пристрасті, скільки нештучного рум'янцю та здорового шаленства! Цоб-цабе!

Тільки як повідомити світові, що ти є? Що достойна, аби до тебе навколішки задкували не тільки Марканов чи який-небудь Торчинський, але і сам віце-спікер – не тільки рідного, але й англійського парламенту?!

Зоя солодко потягнулася та спустила ноги з ліжка.

І раптом згадала.

І раптом здригнулася.

Господи! Невже те, що відбулося вчора, – правда?! І ця правда була крутіша за недавній сон.

* * *

А відбулося ось що. Пізно увечері Зоя вже накрутила волосся на бігуді, надягла халат і збиралася дивитися «Багату Тасю» – чотириста другу серію про красиве життя давніх московитів, – коли у двері подзвонили. Був вівторок – її вільний день, який саркастичний Ройтберг охрестив «рибним».

Отже, гість був незапланований. Стягувати бігуді не хотілося, – і Зоя накрила голову грайливою шовковою хусткою, від чого верхня частина тіла за об'ємом майже зрівнялася з нижньою. Відчинила. На порозі стояв сімнадцятирічний Бодя Ройтберг. Від нього тхнуло нефільтрованим пивом «Гармата».

Останнім часом Бодя також часто заходив до перукарні, і його зачіска почала наближатися до батькового «їжачка».

– Можна увійти? – нахабно промовив Бодя.

– Я вже лягаю спати, – суворо попередила Зоя. – Ось зараз потелефоную твоїм батькам...

– Навряд. – Бодя відсторонив її від дверей і увійшов.

– Добре. Чого тобі?

Запал Боді зійшов нанівець. Він укинув до рота жуйку, пожував її і видув велику кулю зеленого кольору.

– Це – усе? – посміхнулася Зоя. – Гарні в тебе кулі виходять!

– Зоя! – нарешті наважився Ройтберг-молодший. – Зоя...

– Ну?!

– Ти хочеш мати власного оленя?

Очі Зої зблиснули.

– Так от, я довго думав, – продовжував Бодя, – і знаю, як тобі допомогти. Батько ж не допоможе, не сподівайся...

Тут довелося знікочити Зої. Вона розуміла, що Бодя вже дорослий хлопчик і здогадується про її стосунки із батьком.

– Що ти маєш на увазі? – тримаючи марку, сексуальна перукарка підперла руками об'ємні стегна.

– Та нічо... Ти знаєш, що один оленячий ріг коштує стільки ж, скільки молодий олень, а може, і більше?

– Правда?

– Правда.

– Ну то й що з того?

– Я... я можу дістати тобі ріг. І ти купиш оленя.

– Ой, який добрий хлопчик-кіркорівець! – засміялася Зоя. – А ти знаєш, що в'язниці переповнені отакими-от мисливцями за чужими рогами?

– Сподіваюсь, батько мене не посадить... – похмуро пробурмотів Бодя, і Зоя одразу ж припинила сміх.

– То що ти пропонуєш? Украсти ріг батьківського оленя?

– Саме так, – упевнено підтвердив Бодя і, опустивши очі, додав скоромовкою: – Я для тебе усе зроблю, Зою! Навіть сьогодні вночі – тільки скажи.

Зоя бачила, що хлопець не жартує. З одного боку, пропозиція була привабливою. Дійсно, якби продати ріг, то питання власного транспорту відпало б. З другого – це було небезпечно. А з третього – не обідніє Ройтберг, якщо поділиться рогом. А з четвертого – вона тут ні до чого. Нехай потім розбирається зі своїм синочком сам.

– Ну... Я навіть не знаю... – промовила вона, поправляючи на голові хустку. – Ти ж потім не відлипнеш. Знаю я вас... – А сама раптом подумала, що й ця ідея не така вже погана: поміняти старого Ройтберга на малого. Все одно достойних кавалерів поки що на її горизонті не спостерігається.

Зоя поправила на грудях квітчастий байковий халат, міцніше затягнула пасок, присіла на край трельяжу, виставивши вперед ногу в червоному капці з синьою облямівкою.

– Давай домовимося так, хлопче. Я тобі нічого не обіцяю. А ти мені нічого не пропонував. Добре? Я – жінка. Ти – чоловік. Маєш усе вирішити сам. Набридло мені з вами нянькатись. Хочеш зробити приємне – не питай. От запам'ятай це золоте правило. А тепер – іди собі з богом! Іди, іди: я вже півсерії через тебе пропустила!

Вона випхала Бодю за двері.

А за пару годин, коли вона вже дивилася «Секс і село» та куняла носом, у квартирі знову пролунав дзвоник. Захеканий Бодя витяг із величезної турецької сумки оленячий ріг і тицьнув його в руки розгубленої Зої...

...Згадавши цей нічний випадок, Зоя як підстрелена скочила з ліжка. Побігла до ванної кімнати. Там, старанно загорнутий у рушники, лежав ріг...

* * *

Справжній оленячий ріг від здорової тварини в повному розквіті сил, у пору статевої зрілості! Тобто кіло чи більше цінного лікарського препарату, тобто тисяча-дві або і три доларів, тобто

оленятко, яке можна придбати на «чорному ринку»! Мати Божа! Здійснення мрій. Оленятка можна прилаштувати в стайню Ройтберга. Нехай посмикує ягель із загальної купи. Не збідніє Ройтберг! Думай, Зою, думай!

І Зоя почала думати. Спочатку про своє лімітоване в цій клятій столиці життя – гуртожиток для робітниць «камвольно-прядильного комбінату», про те, яким чином (довелося піти по головах своїх напарниць-прядильниць!) здобуто цю вбогу «готельку» в спальному районі, про вени, що здуваються на ще досить привабливих литках після зміни в перукарні. Тут Зоїні очі сповнилися сльозами і вона почала думати в іншому напрямку, адже плакати не любила. Олень, думала далі Зоя, це вже статус! Навіть заміжжя – звук порожній у порівнянні з цією розкішшю. Якщо ти під'їжджаєш у власній упряжці до ресторану і замовляєш там усього-навсього одну маленьку філіжанку кави, до тебе ставляться як до людини.

І Зоя уявила цю величну картину. І зомліла. І сіла, майже неприємна, прямо на пульт телевізора, що завжди лежав на дивані.

– ...тим, у кого олені замерзають у квартирах, президент пропонує щільніше заклеювати вікна, а краще – замовляти склопакети у фірмі «Смерх», – продовжував начитувати останні новини телеведучий Ян Євський. – Ідея розвинути власну галузь оленярства накрилася мідним тазом! Учора вночі підступно була укладена угода між оленярами Лапландії про пряме постачання цих тварин виключно до Росії. Отже, тепер доведеться платити неабиякі кошти за транзитне постачання цього транспортного засобу через кордони країн ближнього зарубіжжя. Таким чином ціни можуть підскочити щонайменше втричі...

Ян Євський іще щось говорив про «мідний таз», про втрачені ілюзії й завершив промову звичайним для нього гаслом: «Кохаймося!». Але Зоя вже не слухала. Виконувати цей заклик їй не було з ким, проте в ванній лежав ріг і, як вона зрозуміла з останніх новин, його треба якнайшвидше реалізувати!

Але яким чином? Надворі стояв білий день. Якщо вона понесе продавати ріг зараз, – сусіди помітять і хтось обов'язково запитас: «А що це ви несете, Зоє Павлівно?». І Зоя напевно знала, що вона почервоніє. Зоя була сором'язлива.

Отже, діяти слід пізно ввечері. Добре, що сьогодні у неї вихідний! Можна спокійно поміркувати. Зоя вже зібралася знову залізити під ковдру, аби надатися думкам, як у двері подзвонили. «Міліція!» – майнула перша думка. Зоя припала оком до вічка на дверях і з полегшенням зітхнула: у вигнутому скельці відобразилась спотворена склом гримаса Семена Василенка. Ніс у нього був довгий і червоний, очі – балухаті, нижня губа пішла під підборіддя... Зоя зітхнула, протерла вічко пальцем і відчинила.

– Ну ти уявляєш, – з порогу завівся Семен, – той козел хоче мене звільнити!!! Я роблю йому тираж, бігаю містом як смажений півень, першим приношу новини про найпрогресивніші технології з вирощування ягелю... А йому, бач, не сподобався мій нарис! Знімає його з номера, падлюка. Пропав гонорар! А це – три кіло ягелю!!!

Він увійшов до кімнати і підозріло оглянув усі кутки. Зоїне ліжко стояло розстелене.

– Не три, – сказала Зоя, – а один!

– Це ж чому? – нашорошив вуха Василенко.

– Подорожчання. Новини чув? – І Зоя переказала йому промову Яна Євського.

Василенко схопив пульт, натис на кнопку. На екрані знову з'явилася задоволена посмішка телеведучого:

– ...масштабна політично-економічна криза продовжує розвиватися. На тлі вчорашньої угоди розгорівся новий скандал у парламенті. Він стосується прав власності депутатів та самого президента. Зокрема, в цю мить тривають запеклі дебати про те, чи може президент користуватися службовою упряжжю, що складається з восьми оленів. Питання підняв блок Меланії Вітермін'яло. За пару годин пані Меланія буде гостем нашої студії. Не перемикайте!

Спересердя Євський переплутав свій «позивний» із закликом московського колеги Андрія Салатова, ведучого ток-шоу «Маленька праска», але після вимкнення звуку в студії самими вустами проказав фірмове: «Кохаймося!».

Цього разу спрацювало. Розгублений Семен Василенко згадав, чим лікується будь-яка хвороба, особливо – на нервовому ґрунті.

– Сонечко, я тільки руки помию... – ніжно прошепотів він і здригнувся від відчайдушного Зоїного крику: «Не треба!!!»

«Ось, де вона його сховала... – подумав Василенко. – Але ж як він мене випередив? Та й упряжі його на подвір'ї не видно... Може, хтось інший?»

– От, значить, де ти його ховаєш?! – уголос повторив свою думку Семен.

Серце Зої загупало і зателіпалося аж у горлі: «Заскочили!». Вона одразу вибудувала в своїй уяві підступний чоловічий ланцюжок: Бодя – Ройтберг – Василенко. Догралася, докрутилася!

– Так! – виклично сказала Зоя, адже добре знала, яким є кращий спосіб захисту. – А ти хіба не ховав би?!

Василенко уявив, як він заштовхує Ройтберга до ванної, і знову розлютився:

– Я б його там і по шматках розібрав! І вночі вивіз би по частинах. У різні кінці міста! Щоб і духу його не було!!!

«Ідея! – спало на думку Зої. – Але якщо Семен знає про ріг, чи варто приховувати? Може, він би допоміг і розпиляти, і зреалізувати? Дам йому п'ять відсотків за працю...»

– Добре, – сказала вона, – іди дивись!

Василенко розгубився. З одного боку, він хотів виглядати сміливим коханцем, справжнім мачо, котрий запросто витягне ненависного суперника в шкарпетках і трусах із ванної, з іншого, подумав він, навіщо це мені, якщо завтра знову треба йти на роботу. Хіба що шантаж? Яким чином? А ось яким! Василенко задоволено потер долоні і витягнув з сумки репортерський фотоапарат.

– Він роздягнутий? – пошепки запитав він Зою.

– Звичайно! В костюм не вбраний!

– Це добре... Робимо так: ти зненацька відчиняєш двері – і, поки він не оговтався, я його фотографую!

– Та як він може оговтатись? – здивувалася Зоя. – Лежить собі...

– П'яний? – ще більше зрадів Василенко, уявивши цей сенсаційний для пані Ройтберг кадр.

– Ти здурів? Як він може бути п'яним? Це ж нежива істота...

У Василенка волосся стало дибки, навіть запітніло вічко всюдисущого фотоапарата...

– Ти його ліквідувала? – захриплим голосом прошепотів він.

– Я? Це не я. Я хіба на таке здатна?!

Василенко нервово заходив по кімнаті. «Так, так, – гарячково розмірковував він, – звичайно ж був хтось третій! Картина зрозуміла: він прийшов так само, як і я. Побачив суперника... І в нього вистачило мужності і сил зробити те, про що я тільки мрію... Що тепер? – І знову підстрижене волосся Василенка дало про себе знати. – А тепер... все зваляють на... мене. Де той третій? А раптом Зоя все продумала і під дверима вже чекає судовий інспектор із „понятими“?»

– Хто? Кажі, хто це зробив?! – закричав він.

– Бодя... – перелякано прошепотіла Зоя.

«Шекспір... „Гамлет“... Акт третій...» – промайнуло в розпашілій Василенковій голові. І він безсило опустився на диван.

– Господи... Що ж це робиться... Син убиває батька... Який жах...

* * *

Непритомний Василенко лежав на білих Зоїних подушках. Бідна жінка вже двічі почергово підносила йому до носа то пляшчинку з нашатирним спиртом, то його ж власні шкарпетки. Журналіст не реагував. Зоя вже уявляла моторошні заголовки в газетах: «Убивство знаного журналіста в квартирі невідомої перукарки». Думки її пішли

в іншому напрямку. Питання про те, що робити з рогом, віддалилося на задній план, тепер треба було подумати про одне: що робити з тілом. Зоя десь вже читала подібне запитання. Здається, там була й відповідь. Але що то було? Зоя оглянула свою куцу книжкову полицю. Там стояло пару книжечок Данієли Стіл, жовто-чорний зашмульганий стосик «покет-буків» улюбленої Донцової, брошурка з жіночої психології «Сто засобів вдало вийти заміж». Ага, ось воно! Вітчизняний детективчик із красномовною назвою «Мерці». Пригадується, Зою зацікавило те, що авторка була головним редактором її улюбленого ілюстрованого журналу. Взагалі-то, Зоя вітчизняних книжок не купувала.

Зоя розгорнула книжку на першій сторінці й одразу ж натрапила на зловісну пораду: «тіло треба розчленувати...» – писала жінка, котра на фотографії, що була розміщена на обкладинці, зворушливо притискала до грудей оберемок ромашок. «Мати Божа! – перелякалася Зоя. – Членувати ріг – то одне, а ось це...» Вона оглянула бездиханне тіло коханця. Зоя відкинула книжку і вирішила використати останній шанс: залізла рукою під шафу, до сховку, і викотила звідти пляшку горілки. Горілку Зоя завжди завбачливо ховала «на чорний день». Відкрила корок, піднесла до носа небіжчика.

Василенко замукав, на його обличчі смикнулися брови. Він був живий.

Зоя влила кілька життєдайних крапель йому до рота, – і Семен заплямкав губами, як немовля.

– Шляк би тебе трафив! – вилаялась усе ще перелякана Зоя Павлівна. – Що за мужик такий пішов нервовий!

Василенко замукав гучніше. Певно, виходячи з непритомного стану, він уявляв рідного Пантелеймона.

– Цоб-цабе, любчику... – лагідно промовила Зоя. – Пора прокидатися!

Поплямкавши губами і помукавши, Василенко нарешті відкрив очі. Над ним стояла Зоя з пляшкою... Василенко схопився як

підстрелений.

«Понятих» не було, міліції також.

– За що Бодя вбив батька? – прямо запитав Василенко.

– Ти що, здурів, – здивувалася Зоя, – чи тобі наснилося? Чи пороблено?

– А хто ж тоді лежить у тебе в ванній? – наполягав Василенко.

– Ріг.

І Зоя розповіла коханцю все від початку до кінця. Кінець був оптимістичний:

– П'ять відсотків – тобі. За допомогу. Я сама не впораюсь.

– Реалізувати стратегічний продукт не так просто, – замислився Василенко. – П'ять відсотків на стайню не вистачить... Двадцять.

– А безкоштовні стрижки ти врахував? – обурилася Зоя Павлівна. – І все інше, – вона кивнула головою на ліжку. – А рибні котлети? А компот?

– А унітаз? А заміна кранів? – парирував Василенко. – А небезпека? Двадцять – і крапка!

Довелося кивнути головою.

– Отже, спочатку оглянемо пацієнта, – сказав Семен. – До речі, якщо будемо говорити, не дай боже говорити прямо – тільки «пацієнт».

– Добре, пішли оглянемо... пацієнта.

Зої було трохи прикро ділитися, але нічого не вдієш. І вона, тяжко зітхнувши, повела коханця до «святая святих».

– М-да-с... – промимрив той, оглядаючи ріг. – Великий, падла... (останнє слово швидше стосувалося суперника). Будемо пиляти. На чотири частини. Не менше. Схожу за інструментами.

– А далі що? – поставила логічне запитання Зоя.

– Далі? – замислився Василенко. – Далі треба пробиватися «догори»... Не будемо ж його продавати пересічним громадянам: закладуть одразу. Треба шукати мафіозі.

– Яким чином?

– Спершу підеш на громадські збори до мерії. Ти ж бачила по телевізору програму «Запитай у мера». Отже, підеш туди, придивишся до публіки: там бувають різні...

– А може, «самому» запропонувати?

– Головне – не квапитись. Придивишся спочатку. Заведеш знайомства. Можна й «самому»: гроші в нього є.

– Звісно, – погодилася Зоя, кинувши погляд на листівку, причеплену до люстра: на ній симпатичний мер посміхався, тримаючи в руках пакетик з ягелем. Унизу – його рукою – підпис: «Ягель – у кожную родину!». Той пакетик отримала і Зоя, і всі мешканці спального району, незважаючи на те, чи мали вони тварин, чи ні. Особливо раділи такому пакункові підлітки з незаможних родин, котрі примудрилися використовувати це зілля для паління.

Василенко пішов додому за пилкою.

Зоя зняла бігуді.

З цього моменту в неї починалося нове життя. Зустрічати його в бігуді Зоя не хотіла.

* * *

Криза! Криза... Гостре слово, схоже на ніж або передні зуби пацюка, що точать стіну. Криза набувала загрозливих розмірів, пацюк вишкірявся і ширше роззявляв пащеку. Зуби виблискували з-під настовбурчених вусів.

Суспільство різко поділилося на «верхи» та «низи». А якщо це так, то, за визначенням застарілого, але актуального в цій ситуації вчення, – назріла революційна ситуація.

Ройтберг нервово гортав газети, напружено думаючи, яким чином врятувати своє видання, до кого примкнути. «Верхи» висунули програму негайної тотальної кастрації усього поголів'я оленів. Це було зрозуміло: вищий та середній клас мав у своїх стайнях не по одній, а по дві й більше упряжок. І старанно приховував цей факт від

податкової інспекції. «Низи» з великими труднощами вигодовували не більше двох вихованців і нізащо не згоджувалися на їхню стерилізацію. «Верхи» бажали нагріти руки на імпортуванні оленів, «низи» мріяли мати приплід.

Лікарі, об'єднавшись у громаду «Цигапам», не могли визначитись, що краще: зробити з препарату дефіцит (підтримати політику кастрації) чи усе ж таки дотримуватися клятви Гіппократа. Але Гіппократ – то далеке минуле, а «цигапам» по триста доларів за упаковку – речі приємні й реальні.

Вагалися і власники таксо-оленів: такса підвищується, але кількість транспорту зменшиться, що означає безробіття і перехід водіїв-цоцобешників до категорії «низів».

Громадські жіночі організації – «Жінки-матері за свободу розмноження», «Оленева мати», «Природне запліднення» – виступали категорично проти знущання над тваринами.

Феміністичні організації – «Незалежна членкиня», «Стать і потяг!» та «Роги вгору!» – діяли радикально, закликаючи приєднати до тотальної кастрації і деякі верстви населення. Список до програми докладався. У ньому, крім політиків на наркоторговців, чомусь фігурували слюсарі, гінекологи та зубні техніки.

Генетики беззастережно підтримували можновладців, хитро і підступно посміхаючись у марлеві маски.

Молодь намертво стояла в опозиції.

Ройтберг витер піт із чола. Вимив руки після гортання преси і вступився в свою глянсову верстку. Вона явно вже не відповідала вимогам останніх подій. Пробіг очима заголовки: «Приплід рахують восени», «Олениха шоу-зірки Патрісії Поваляй народила оленятко. Фоторепортаж із місця події», «Олень, олень, де ти був?» – і все в такому ж ліричному дусі.

Поки що дебати не виходили поза межі друкованих органів, але Ройтберг шкірою відчував, що конфлікт назріває. До того ж він ніяк не міг забути халепу з любим Семом. Він був уже кастрованим на один розкішний ріг, і голова улюбленця весь час хилилася вбік.

Сьогодні Ройтберг залишив його в стайні, а ввечері збирався виправити ситуацію відпилюванням другого рогу, адже бідаха Сем міг задихнутися під тягарем одного величезного рогу. До речі, треба позичити інструменти в рукастого Василенка. І поки він про це не забув, швидко набрав номер мобілки підлеглого.

– Слухай-но, – гукнув у слухавку без усякого привітання, – увечері закинеш мені пилку. Зможеш? Годині о дев'ятій! О'кей?

На тому кінці бездротового зв'язку запанувала тиша.

– Гей, ти там? – гукнув Ройтберг.

– Пилку? Тобі? Навіщо?

– Буду ліквідувати ріг у свого красеня, бо задихнеться, перетисне горлянку під вагою власної голови. Якось наволоч спаскудила тварину. Знав би хто – вбив би на місці. А ти чого перелякався? – після паузи підозріло промовив Ройтберг.

– Я? Ні! Я – нічого... Принесу.

– О'кей! – кинув слухавку Ройтберг. І знову схилився над версткою. Що робити? Кого підтримати? Про що писати?

Треба ретельно відстежити всі новини, а вихід чергового номера пригальмувати хоча б на тиждень...

Після прийняття цього мудрого рішення Ройтберг, не посвячуючи співробітників у свої міркування та плани, оголосив «короткий день» і вийшов на вулицю. Полоззя саней самі помчали його до будинку коханки. Час був, а настрої... Настрої підніметься...

* * *

Але він не піднявся! Більше того, дурна баба, ледь прочинивши двері, засмикнуті на ланцюжок, ні сіло ні впало вихлюпнула на його нову дублянку полумисок з чимось гарячим. Розгублений і мокрий, він сів у санчата і попрямував додому.

– Де ти був? – суворо запитала дружина.

– Їздив! – невизначено буркнув Валентин Самсонович.

– А чого ти весь мокрий і смердиш? – підозріло обнюхала дублянку дружина.

Справді, дублянка Ройтберга смерділа вчорашнім курячим бульйоном. «От клята баба!» – подумки вилаявся Ройтберг, маючи на увазі обох.

– В їдальні облився, – сказав він і одразу ж увімкнув два джерела інформації: радіо і телевізор. – Щось таке робиться в світі... Нічого не розумію... Катастрофа якась.

По радіо, як завжди в цей час на каналі «Культура», тривав «прямий ефір» Ніни Ворон. Журналістка ледь встигала промовити дві-три фрази, як на неї сипався шквал дзвінків. Тема була актуальна: «Олені у трипільській культурі». Гість студії, дослідник прадавніх вірувань, наполягав на тому, що ці горді тварини вперше зародилися саме тут, а вже потім тисячоліттями мігрували на Північ. Він наводив приклади наскельних зображень та малюнків на прадавньому кухонному начинні – кам'яних ножах, кухлях та карафах. На них олені зображувалися як свійські тварини, котрі не тільки охороняли помешкання язичників, але й використовувалися для верхової їзди, як поводитирі для сліпих, як вихователі дітей і навіть запліднювачі жінок. Як доказ він наводив давні фрески, на яких було зображено любовні сцени між людьми й тваринами.

– На деяких давніх малюнках можна побачити людинооленя і зробити висновок, що міфічні істоти, яких у Греції називали кентаврами, – насправді виникли саме тут... – говорив гість студії.

– Вибачте – у нас новий дзвінок! – час від часу перебивала його Ніна Ворон, – і тоді студія наповнювалася істеричними криками збитих з пантелику пенсіонерів, котрі в цей час завжди слухали радіо:

– Шановна ведуча, – говорив приємний баритон, – я є величезним прихильником вашої передачі! У вас чудовий голос, чи не могли б ми зустрітися завтра о сьомій в...

– Дорога радіопередача! Я телефоную з Яготина; і у мене питання до гостя студії: як він ставиться до того, що яйця в магазині

подорожчали на 22 копійки, а цукор – на цілу гривню?

– Митро Митрович, – відповідав на попередній дзвінок лагідний жіночий голос, – я як членкиня гурту «Східні дримбарі» хочу категорично заперечити: в нашому магазині ціна на яйця стабільна.

– О, це ви, Марто Петрівно! – радів дозвонювач. – Марто Петрівно, як ваша нога? Не болить? Допомогла уринотерапія?...

– Шановні радіослухачі, – укотре намагалася вгамувати активність громадян Ніна Ворон, – наша сьогоднішня розмова присвячена актуальній проблемі, яку я б окреслила так: чи варто каструвати наші історичні надбаня?! Сподіваюсь, наступний дзвінок...

Наступний дзвінок удерся в ефір обуреним ревом:

– Шановний пане президенте, що ж ми за народ такий...

– Цей дзвінок, певно, не до нас, – перебила радіоведуча. – Нагадую: сьогодні в студії дослідник трипільської культури, почесний член Академії наук... О! У нас ще один дзвінок... Прошу, ви в ефірі!

– Каструвати треба всіх... – заскрипів на всю країну незадоволений голос чергового слухача. – Каструвати, пекти на пательнях, зодягати в іспанський чобіток, заганяти голки під нігті, періщити в хвіст і в...

– Любі слухачі, – увірвала перелік тортур Ніна, намагаючись зберігати привітну інтонацію, – я прошу вас бути толерантними! А моє питання до шановного гостя таке...

Але раптом зачувся досить гучний кашель Академіка, і Ніна Ворон, як справжній професіонал, одразу виправили ситуацію:

– Поки наш гість готується приймати запитання, послухаємо музику!

В ефірі залунала пісня Степана Алаверди:

Над Сибіром сонце сходить

І заходить рано...

Проводжав на бій кривавий

*Олень отамана.
«О, отамане, мій любий,
Таж візьми з собою! –
Повезу тебе, голубе,
До самого бою!»
«Ой, мій вірний рогоносець,
Я ж не маю права:
Раптом куля тебе скосить,
На тобі ж – держава!
Хто ж тоді її засіє,
Ягель хто відриє?
Хто ж серденько оленяче
Китайкою вкриє?...»*

Пісня була задовга, та й передача добігала кінця. Ройтберг непомітно для дружини перекинув дві чарки коньяку, ховаючись за оксамитовою порт'єрою, де в кутку на підвіконні давно зберігалася закуска у вигляді добряче обкусаного шматка сиру-бри, і перейшов до зали, де на повну гучність працювало інше джерело найправдивішої інформації. Поклацав пультом.

Ага... «Парламентські новини»... Камера показувала сесійну залу без жодного коментарю. До неї урочисто входила група жінок-депутатів, тримаючи за краї величезне вовняне полотно. Пройшовши повз інші стільці, вони зупинилися поруч із трикутною трибуною, котру нещодавно покинула фракція «Захист довкілля», і... змахнули покривалом. З нього полетіла вовна. Депутати позатуляли носи. По залі залунали гучні «апчхі». Жінки під команду Меланії Вітермін'яло «Раз-два... Разом!» накрили порожні місця цією ковдрою. На екрані виникла фігура парламентського журналіста.

Біля нього стояла притрушена вовною, але задоволена пані Вітермін'яло.

Журналіст, безсоромно позираючи за виріз її декольте, попросив прокоментувати те, що відбулося.

– Ми, свідомі люди України, категорично закликаємо інших бути такими ж свідомими патріотами рідної батьківщини! Ніколи! Я повторюю: ніколи не гризти лапландській тварюці українську калину!!! Тому сьогодні всю ніч патріоти антикорупційної фракції та їхні вірні посестри плели цю символічну ковдру з вовни власних оленів, аби вкрити ганьбою порожні місця тих, хто продовжує хибну політику з насаджування цього неприродного засобу пересування на теренах нашої рідної багатостраждальної батьківщини!!! Кас-тру-ва-ти! Кас-тру-ва-ти!!! – почала скандувати вона прямо в мікрофон, і оператор поспішив вимкнути камеру.

Наступне ввімкнення. Біля камери стояв президент, мікрофон в руках телеведучого явно тремтів.

– Пане президенте... – не встиг вимовити він, як постать гаранта конституції вмить обросла мікрофонами конкуруючих телеканалів і питання потонуло в тисячі інших питань.

– Шановні друзі, – почав говорити він. – Любі мої. Мої маленькі вірні друзі. Славний народі України... Дорогі співвітчизники! Брати і сестри... Колеги... Рідні! Безцінні...

Не встиг він висловити свою думку, як на екран, затуляючи приємне обличчя, знову виплила червона від гніву пані Вітермінайо: «Каст-ру-ва-ти! Каст-ру-ва-ти!!!» – і з почуттям виконаного обов'язку попливла далі, розсікаючи натовп своїм потужним килем.

Ройтберг напружено вдивлявся в екран.

– Люльок, – гукнув він до дружини, – а каструвати – це дуже боляче?

Дружина працювала у ветеринарці і зналася на цих делікатних питаннях.

– Скоро дізнаєшся... – пробурмотіла вона з передпокою, все ще роздивляючись плями на чоловічій дублянці. – Це, до речі,

бульйон... Прокислий бульйон. Відколи це ти почав харчуватися в дешевих забігайлівках?...

Але Валентин Самсонович не відповідав. Він знову стояв за оксамитовою порт'єрою і сумно дивився на свою велику стайню. У ній мучився однорогий Сем. Невже доведеться вчинити над ним ще одну наругу?! Випивши ще чарку, Ройтберг розчулився і підійшов до дружини з тилу – вона якраз починала мити підлогу:

– Льолю, – сказав він, – коли щось – каструєш сама... Свої руки – не чужі...

Дружина була жінкою аполітичною, дивилася лише серіали, увесь час поралася на кухні, і тому її несподівано жорстока відповідь змусила Ройтберга пустити ще одну довгу сльозу.

– Не переживай: відкручу власними руками – без наркозу!

* * *

Пізно ввечері, не дочекавшись дзвінка підлеглого, Ройтберг вийшов у двір. Вдома не сиділося. Муки сердешного Сема ятрили душу. Він зазирнув до стайні. Сем стояв біля стіни, впираючись своїм єдиним рогом у стіну, аби зберегти рівновагу.

– Потерпи ще трохи... – прошепотів Ройтберг і нервово оглянув двір: – «Ну якщо ця падлюка не прийде, звільню завтра ж!»

Аж ось в арці замаячила знайома постать – Василенко. Під пахвою він ніс щось загорнуте в цупкий папір. Вигляд у нього був зацькований, на щоках і на носі набрякли червоні судини. «П'яний!» – промайнула думка. Але Василенко наблизився, і гострий нюх Ройтберга вловив лише запах розпашілого чоловічого тіла. «Якщо він з таким амбре ходить на інтерв'ю, – подумав Ройтберг, – зрозуміло, чого в нього нічого путнього не виходить!»

– Приніс? – запитав він.

– Авжеж! – І Василенко розгорнув папір.

– Ого! – обпікся Ройтберг ще гарячим лезом. – Ти що, дрова пиляв?...

Василенко автоматично сховав руки до кишень:

– Та той... Як його... Діти просили ялинку...

– Так літо ж надворі!

– Та... Ну, так... Літо... А що?...

Ройтберг тільки рукою махнув і знову подумав: «І що в ньому знаходить клята бабьонка?»

– Пішли, – наказав він, – допоможеш рога спилати. А то зовсім змучилася тварина...

Василенко якимось дивно відводив очі. Ройтберг підозріло зиркнув на нього. А раптом це він? Він скоїв цей злочин?! Наступна думка була ще жорстокішою: а раптом він, цей недоносок, і є «оленевий маніяк»? Треба перевірити: Сем одразу впізнає свого кривдника.

– Пішли до стайні! – знову наполегливо наказав Ройтберг. – Я триматиму. А ти пиляй! Самому не впоратись...

Він вимкнув сигналізацію, задзеленчав ключима, обережно скрутив колючій дрiт і відсунув загорожу. В стайні було тихо і тепло. Ройтберг підштовхнув колегу до оленя і уважно стежив за реакцією останнього. Але Сем довірливо потягнувся до гостя. Від того приємно пахло оленем.

– Я його потримаю, а ти давай... – І Ройтберг охопив міцну шию тварини.

Якби він знав, яку важку роботу проробив Василенко годину тому! Цей рiг був точнісінько такий, як і той, що тепер лежав у ванній Зої Павлівни Пікач у вигляді трьох неоковирних обрубків. Семен поплював на свої мозолі і взявся до роботи.

– Знав би, яка падла це зробила – примовляв Ройтберг, погладжуючи тремтячі боки Сема, – закопав би в землю живцем! Кишки б повипускав!

Нарешті рiг відвалився, і переляканий, але звільнений олень застрибав стайнею.

Чоловіки з полегшенням зітхнули, вийшли зі стайні. Ройтбер увімкнув сигналізацію. Трохи постояли біля паркану, запалили. Морозна ніч спускала на землю прозорі зірки, вони висіли над світом, немов золоті павучки на тонкій павутинці. Світ був сповнений гармонії.

– А пам'ятаєш, брате... – почав Ройтберг, на якого природа завжди діяла як пурген, – як ото ми з тобою...

Він хотів зануритись у сентиментальні спогади, пригадавши, як у зовсім юні роки, ще на першому курсі, вони вчилися цілуватися «по-справжньому» на помідорах... Але, поглянувши на похмуру постать колишнього друга, кинув цигарку в сніг і продовжив так:

– Назріває така криза, мало не покажецца... Буду скорочувати штат.

Він узяв величезний ріг під пахву і попрямував до свого під'їзду. Самотня штатна одиниця тоскно дивилася йому вслід. Зірки мерехтіли.

Зі стайні долинали солодкоспокусливі звуки: звільнений від тягаря Сем узявся до діла.

«Нічо, нічо... – подумав Василенко. – Погуляй наостанку!»

Він остаточно визначився: «низи» вже категорично не могли жити по-старому!

* * *

Зранку Зоя засіла за телефон. Розгорнула папірець, що дав їй Василенко, з номером автовідповідача приймальні мера й текстом, котрий треба сказати в слухавку, і почала накручувати диск.

– Алло, алло?! Приймальня? Я б хотіла записатися на громадський телевізійний прийом до пана мера.

На автовідповідач вона надиктувала своє ім'я, прізвище, сімейний стан, професію, адресу та контактний телефон. Після довгого гудка почула живий і навіть, як їй здалося, сексуальний баритон:

– Перукарка – це добре. Ви проста перукарка?

– Тобто? – не зрозуміла Зоя.

– Ну, мається на увазі, ви ж не чиясь особиста перукарка – якого-небудь відомого політика чи шоу-зірки? Ви ж не маєте міжнародного диплому чи власного салону в центрі міста? Нам потрібні тільки пересічні громадяни... Не викладаєте в інституті імені Потопельського перукарське мистецтво?

– А це можливо? – з надією пискнула Зоя.

– Це – ваше запитання до мера?! – розсердилася слухавка і вже збиралася залунати короткими гудками.

– Ні! Ні! Хай Бог милує, – швидко сказала Зоя і зазирнула в папірець, написаний Василенком. – Я проста перукарка зі спальної околиці. Одиначка...

– Мати-одиначка? – задоволено наголосив баритон.

– Хай Бог милує, – знову повторила Зоя. – Просто самотня беззахисна жінка. Вже другий рік живу без гарячої води. У всіх вода є, а в мене – нема-а-а-а.

– М-угу... Хороша проблема, – сказав баритон. – Якраз наступного четверга тема зустрічі пана мера присвячена сантехніці. Можете приходити. Я вас записав. На вході вам дадуть перепустку, ім'я вже буде занесено до комп'ютера. Зауваження для учасників шоу... тобто, вибачте, зустрічі таке: в приміщення мерії забороняється проносити гострі предмети, великі валізи, вогнепальну зброю, отруту. Забороняється приходити в коротких спідницях, перуках, із нігтями, довгими за два міліметри, із декольте нижче п'ятьох сантиметрів від рівня ключиць. Білий верх – чорний низ. Усе зрозуміло, жіночко? І – ніяких провокацій. З'явитися треба за півгодини до початку трансляції, щоб провести репетицію.

Зоя подякувала і поклала слухавку. Її взяли сумніви щодо проникнення в мафіозні структури в такий спосіб. Щось у плані Василенка було не так.

Як вона перед камерою буде пропонувати ріг? Кому? Таким самим, як вона?

Але нічого вже не поробиш, треба робити хоч якісь кроки.

Зоя навалила на розпиляні роги різного ганчір'я і почала збиратися на роботу. Навіть телевізор, як це робила завжди, не увімкнула...

* * *

...І це була помилка. Адже події стрімко розгорталися. Це було видно по червоних очах Яна Євського, Грети Безпулик, Елочки Лазар та інших працівників різних інформаційних програм. Тільки встигай клацати пультом!

Що й робив розгублений Валентин Самсонович Ройтберг та інші свідомі громадяни, стурбовані кастраційною кризою в парламенті.

– Партія «Кошлатий друг» у повному складі сьогодні прийшла до місця праці ПІШКИ! – повідомляв Ян Євський; і на екрані виник сюжет: голова партії – високий молодик з довгим волоссям, стягнутим на потилиці, – гордо, наче Мойсей, вів крізь снігові замети купу людей у дублянках та валянках. За ним дріботів репортер.

– Ми категорично проти знущання над тваринами! – важко дихаючи говорив голова партії «Кошлатих», долаючи нерозчищені гори снігу. – На знак протесту віднині ми ходитимемо пішки! Якщо наша позиція буде зігнорована, кожен з нас – головним чином, здорові чоловіки і дівчата віком до 35 років – зобов'язалися носити молодого оленя вагою до 65 кілограмів на власних плечах! Ми за екологію і рівні права між людьми і тваринами! Закликаємо всіх свідомих громадян приєднатися до безпрецедентної акції «Любиш кататись – люби і оленя носить!».

На іншому каналі лагідним голосом викладала свої новини Елочка Лазар:

– На тлі розколу суспільства, котрий набуває все більших масштабів, нарешті виокремилися партії-лідери, котрі очолили два непримиренних рухи. Це партія «Наше – Краще!», котра вже

сьогодні вночі склала антикастраційну програму, яка підтримує розвиток вітчизняного оленярства та вступ до міжнародної співдружності «Європейський Олень – Суспільство Без Загроз» – ЄОСБЗ, та партію «Гегемонів» – запеклу супротивницю об'єднання із західними супердержавами. Ситуація в країні набуває загрозливих та небезпечних форм протистояння. Слідкуйте за випуском новин на нашому каналі!

Відважна Грета Безпулик вела прямий репортаж від будівлі Верховної Ради, вкриваючись снігом і долаючи завірюху. Тут відбувалася, на перший погляд, подія незначна, але цікава. Як завжди, у перших лавах заколотників виступила інтелігенція, зокрема письменники. Санкціонована «Нашою – Краще!» акція мала ліричну назву: «Остання грудка». Працівники клавіш та монітора, відшукавши у своїх шухлядах з рукописами грудку сухого спирту (дехто, скориставшись моментом безкоштовного піару, замаскував під це дефіцитне паливо кубик звичайного рафінованого цукру), вийшли до можновладців, аби спалити власні опуси і таким чином продемонструвати протест проти кастрації!

Велика група творців почала свою ходу від центрального майдану. Попереду на широких ношах четверо молодиків несли велетенський стилізований ріг, до якого була прикута чарівна брюнетка з однією оголеною груддю. За процесією бігла молодь із Києво-Могилянської академії. Студенти голосно вітали своїх кумирів і, скориставшись зупинками, підписували у них книжки.

«Дивись-но, – благоговійно перешіптувалися в юрмі, – це ж брати Парканови!» – «А то хто?» – «Який?» – «Та ось, в чорних окулярах?» – «Це ж сам Чук Бокал, темнота!» – «Йой! – скрикували дівчата. – Я бачу Андрія Ховича!!! Я зараз помру!!!» – «А кого вони ото несуть?» – цікавилися всі.

«Здається, це – Роксана Завушко!» – «Ти здурів? Вона ж стрижена» – «Тоді – Фріда Гирич! Точно!» – «Пацан, ти що, обкурився? У Фріди знаєш які цицьки! Ого-го!!!» Натовп коливався і поволі приєднувався до мітингуючих.

Побачивши наближення процесії, Грета Безпулик дала відмашку операторові, той почав наводити камеру на збуджені обличчя митців, тим часом Грета вела репортаж:

– Як завжди, у часи народних зрушень, попереду виступають ті, хто є ототожненням сумління нації. Ось вони – митці!!! Ви можете побачити їхні схвильовані обличчя. Особисто я впізнаю багатьох діячів сучасного літературного процесу: це...

Грета скосила очі до списку, котрий приховувала в рукаві шиншилової шуби. (Ройтберг, сидячи по той бік екрану, зловтішно посміхнувся, адже в нещодавньому інтерв'ю «Вітчизняному Оленяреві» пані Безпулик зізналася, що не читає вітчизняних письменників.)

– Це... – повторила Грета, намагаючись розібрати прізвища в списку із прикладеними до нього фотографіями. – Це...

– Ганьба продажному телебаченню, яке не платить вчасно бабки найманим сценаристам! – несподівано сунувши свою пику до камери, брутально вигукнув у мікрофон один з демонстрантів, і Грета, швиденько звіривши фото із прізвищем, радісно продовжувала:

– Це – Ульян Олесенко! А ось я бачу кумира демократично налаштованої молоді пана Бажана, поруч із ним крокує юний геній, який не побоявся вийти сьогодні на мороз, – Лель Дервіш. Звичайно ж, прихильники літератури впізнали і пані Марту Ос, і пана Позалізянського, і ветерана конкурсу «Шоколадне слово» Покатюху, і таких корифеїв, як Пенклубков, Кононаденко, Влодко Кляр та Федір Дюк...

Вона продовжувала зачитувати список, поки ненажерливе вічко камери впивалося в засніжену грудь жінки на ношах.

Аби припинити це неподобство, пані Безпулик звернулася із запитанням до представницького вигляду жінки з очима переляканої сарни та з чорним чоловічим портфелем у руці, котра стояла поблизу:

– Представтеся, будь ласка!

– Ми видавництво «Нірка»! – несподівано дзвінким голосом закричала жінка, вчепившись в мікрофон трохи вище того місця, де його тримала пані Безпулик. – Ми прийшли підтримати своїх авторів і взагалі всіх письменників у благородній справі захисту свободи пересування!

– Що тут має відбутися? – продовжувала Грета, смикаючи мікрофон до себе і критично оглядаючи довге чорне пальто і капелюшок співрозмовниці.

– Ми, видавництво «Нірка», прийшли підтримати своїх... – жінка з очима сарни помітно хвилювалася: їй кортіло скористатися нагодою і сказати якомога більше, – ...своїх авторів – кращих авторів у світі!!! До речі, ось там – вона з гордістю тицьнула пальцем у прикуту до рогу жінку, – саме наша авторка! Оріся Шушиленко – модель В'ячеслава Зайцева, колишній радник міністра юстиції, автор відомого роману «Ідіоти»! Книгу можна придбати у книгарні за адресою...

Грета Безпулик зробила непомітний знак оператору, але сарна в капелюсі встигла прокричати адресу крамниці та ще й підступним прийомчиком вихопити мікрофон з рук розгубленої журналістки. Другою рукою вона вже витягала з натовпу якусь фарбовану блондинку зі словами: «А це теж – наша авторка!!! Вона написала роман „Зухвалі роги відрубують!”» Блондинка сором'язливо посміхнулася і зненацька показала в камеру язика. Грета Безпулик, як учениця, котру викликали до дошки, гучно дмухнула на свій чуб і спробувала відібрати знаряддя своєї праці. Це їй вдалося лише після того, як жінка в чорному пальті й капелюсі з крисами, зібравши довкола себе однодумців, почала скандувати: «На-ше-кра-ще! На-ше-кра-ще!!!»

З деяких вікон Ради вмить висунулися розпашілі обличчя прихильників партії «Гегемонів»: «Каст-ру-ва-ти!!!» Каст-ру-ва-ти!» – і в натовп полетіли гумки, скріпки, ручки, паперові кульки, яблучні недогризки, недоїдені бутерброди з сьомгою та навіть настільні гіпсові статуетки.

Далі камера знімала з безпечної відстані. Глядачі могли спостеігати, як прикуту жінку зняли з нош, а натомість під ріг почали скидати грудки сухого спирту. Після багатьох зусиль (адже рафінованого цукру виявилось трохи більше, ніж спирту) вогнище зайнялося. Письменники почали жбурляти в нього теки з рукописами. Камера давала крупні плани титульних сторінок: «Солона Оленюся», «Снігові дослідження оленевого сексу», «Гін демократичного оленя», «Поклоніння оленю», «Дванадцять оленів», «Оленіада в Житомирі», «Оленіум»...

– Ну ось у такий спосіб наші митці намагаються довести... – завершувала сюжет пані Безпулик, – довести, що... що...

– ...пити на морозі – шкодити здоров'ю! – знову нахабно вигулькнув перед камерою той самий брутальний тип, котрий зіпсував їй настрій від самого початку.

Грета знервовано смикнулась, непомітно штовхнула його ногою і повернулася до камери:

– Що... що криза в країні наростає! – радісним голосом закінчила вона. Під крики «Каст-ру-вати!» і «На-ше-кра-ще!» червоне вічко камери згасло.

Грета полегшено зітхнула і вжила звичайної рідної ненормативної лексики...

...Валентин Самсонович Ройтберг не міг цього чути. Але сидячи на своєму дивані, в унісон вимовив те ж саме.

* * *

Наступного дня Зоя Павлівна Пікач почала збиратися на прийом до мерії. Уночі вона не стулила очей ані на хвилину, тричі виходила до ванної кімнати помацати обрубки. Уранці вона старанно зрізала нігті й почала напружено думати, чи є в її гардеробі «білий верх – чорний низ». Біла напівпрозора водолазка з люрексом не підходила. Чорні лосини часів юності, котрі вона часом носила в хаті, аби

спокусити то одного, то другого коханця, – теж. Вона згадала про знайому шинкарку з місцевого генделика і почала набирати її номер. На щастя, шинкарка мала сьогодні другу зміну і була вдома.

– Виручай, подруго! – сказала Зоя. – Хочу позичити в тебе одяг...

– Ну, тих трусів, що я тобі показувала вчора, звісно, не дам! – відрізала шинкарка Муся. – За тиждень принесуть такі самі – тоді й купиш! Я ж тобі казала: треба було брати одразу! Хоча на твою...

– Не про те мова, – увірвала її Зоя, – мені потрібна біла блузка і чорна спідниця! Ті, що ти одягаєш на роботу!

– Та ти що?! – вигукнула здивована Муся. – Це ж кам'яний вік! Кого збираєшся спокушати?

– Господи, та нікого. У мене ділова зустріч.

– Яка? З ким? Розповідай!

– Нема часу на балачки, – поглянула на годинник Зоя. – Побачиш сьогодні по телевізору. В шістнадцять нуль-нуль.

– Капець! – захоплено прокоментувала Муся і печально додала: – Але блузку треба прати. Я її вчора кетчупом замастила. Навмисно.

– Навіщо? – запитала Зоя, прикидаючи, чи встигне попрати, просушити й попрасувати уніформу.

– Ну, знаєш, отих, що нишпорять по хатах... Тих, з телевізора, що перуть «Тайдом» і кажуть: «Ви ще не в білому – тоді ми йдемо до вас!». Не прийшли, гади! Ще там з ними Верка Сердючка ходить... А я ж її так люблю...

Муся була проста і довірлива.

– Добре, – сказала Зоя, – я сама поперу. Тільки ти мені її негайно принеси, бо в мене обмаль часу – треба зачіску зробити. Або малого свого пришли. І не забудь спідницю!

Подруги побалакали ще з годинку про переваги «Тайду» над «Аріелем», одностайно вирішили, що «Ваніш» – повна фігня, а мило «Дуру» – вигадка мужиків-імпотентів, бо самі дурні. Не встигла Зоя покласти слухавку, як у двері подзвонили. Невже Мусьчин малий із важливим згортком?!

Але на порозі стояв Бодя... Бульйон Зоя використала ще вчора. Довелося відчинити двері. Головне не пустити нахабу далі передпокою.

Як завжди, Бодя жував велику кулю з п'ятьох зелених гумок. Рот його був переповнений слиною. Зоя зморщилася.

– Ну?... – сміливо сказав Бодя тоном техаського рейнджера і густо почервонів.

– Що – «ну»? – знервовано повторила Зоя і почала розчісуватися перед люстром.

Бодя зомлів і, як годиться, видув велику кульку.

– Ну... Як там ріг?

– Та ти що, хлопе, шантажувати мене прийшов? Який такий ріг?! Ріг – то мертвий вантаж, клопіт один. От будуть гроші... Тоді побачимо. А зараз нема про що говорити... Половина справи не рахується.

Бодя напружив чоло, втягнув кулю назад.

– Я згоден і на половину... справи, – пробурмотів він.

– Себто?... – не зрозуміла Зоя Павлівна.

– Ну, той... – сказав Бодя, і знову з його рота полізла зелена куля.

– Ти ким хочеш бути? – спробувала перевести розмову Зоя, поглядаючи на годинник. – Мабуть, складувом?

Бодя знову напружився.

– Не хочу... – промимрив він.

– А чого ж ти хочеш?!

Бодя голосно втягнув кульку.

– Ти можеш дихати нормально? – суворо запитала Зоя. – Кажі і йди геть: у мене обмаль часу!

Бодя витер рота, пару разів жуйнув і наважився:

– Сек...усу...

– Чого? – не зрозуміла чи вдала, що не розуміє, Зоя Павлівна.

– Ти обіцяла... – пробурмотів Бодя.

– Кажу ж тобі, йолопе: ріг – то півсправи. Відпиляти ріг може кожний!

– Ну... Нехай буде півсправи... – сказав Бодя і ледь стримав бажання дмухнути в глевкий кавалок, котрий перекочував у роті.

– Та як ти собі це уявляєш? – засміялась Зоя. – Ногу показати тобі, чи що? Якого ще «секусу»?

– Не-тра-ди-ці-й-но-го... – по складах вимовив Бодя і видав «на-гора» таку кулю, що Зоя змушена була відступити на два кроки в тісному передпокої та випустила з рук гребінець.

Скориставшись нагодою, Бодя швидко витяг з кишені касету з яскравими красномовними малюнками:

– Ось тут усе показано...

Зоя прийшла до тями.

– Ах ти шмаркач! Негідник! Крадій! Таке пропонувати! Півсправи йому подавай! Це ж треба, що вигадав! Півсправи!!!

Зоя зареготала. І бідолашний Бодя інтенсивно запрацював щелепами.

– А ну кажи мені, що ти маєш на увазі? – наступала на нього Зоя Павлівна, відтискаючи до дверей. – Кажи мені прямо! В очі дивись! Я сказала в очі!

Бодя розгублено замакав. Ситуацію врятував дзвінок у двері. Розпашіла Зоя рвучко розчахнула їх. На порозі стояв шинкарчин малий із підозрілим згортком в руках.

Бодя заляк, поглядаючи то на нього, то на згорток – з рота самі по собі полізли цілі грона зелених куль. Недосяжна Зоя здалася йому ще недосяжнішою. Ледь не збивши хлопця з ніг, він вискочив на сходовий майданчик, ляснувши малого по худенькому плечу:

– І тебе обдурить, братан... – прошепотів він і хилитаючись пішов вниз.

Зоя взяла пакет з одягом. І пішла замочувати блузку.

Висновок із візиту Боді вона зробила один: треба якнайшвидше позбутися речових доказів і перевести їх в надійний грошовий еквівалент.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

graffiti

Ірен Роздобудько

графіті

ОЛЕНІАДА

CF FOLIO